Regional Refugee Response for the Ukraine Situation

Spotkanie koordynacyjne

PROTOKÓŁ

Data: 12.12.2023 (wtorek)
Godzina: 12:30 – 14:30
Miejsce: Lubelski Urząd Wojewódzki w Lublinie, sala kolumnowa

Najważniejsze punkty agendy

Podsumowanie działań na rzecz uchodźców w województwie lubelskim w 2023 roku

Lech Sprawka - Wojewoda Lubelski

- Spotkanie otworzył Wojewoda Lubelski Lech Sprawka. Było to ostatnie spotkanie LGK, któremu współprzewodniczył, ze względu na trwającą obecnie zmianę rządu. W następnym spotkaniu najprawdopodobniej weźmie udział nowo mianowany Wojewoda Lubelski.
- Wojewoda Lubelskie podziękował członkom LGK za współpracę i wspólne wysiłki na rzecz wsparcia uchodźców. Podkreślił, że pomoc była udzielana za pośrednictwem trzech kanałów: rządu, samorządów, organizacji pozarządowych i osób prywatnych. W momencie wybuchu wojny na Ukrainie natychmiastowa pomoc zaoferowana przez Polaków pozwoliła na zapewnienie uchodźcom podstawowych środków do życia. Dzięki temu nie było potrzeby budowania obozów dla uchodźców, co wskazał jako realny sukces w zarządzaniu kryzysem.
- Wojewoda zaznaczył, że przez województwo lubelskie przewinęło się ponad 4 mln uchodźców z Ukrainy, ponad 948 tys. osób zostało przyjętych w 11 punktach recepcyjnych, pozostali zostali przyjęci bezpośrednio przez mieszkańców, wyjechali do innych regionów lub zdołali znaleźć zakwaterowanie na własną rękę.
- Ponad 451 mln zł przeznaczono w województwie lubelskim na pomoc uchodźcom, w tym organizację punktów przyjęć i zakwaterowanie, część świadczeń socjalnych oraz pomoc psychologiczną. Niedawna kontrola budżetu przeprowadzona przez NIK potwierdziła, że wymienione wyżej działania przeprowadzone zostały w sposób prawidłowy.
- Wojewoda Lubelski podkreślił znaczenie współpracy jednostek państwowych i samorządowych z organizacjami pozarządowymi i międzynarodowymi. Zaznaczył, że taka współpraca powinna pojawić się już w momencie wybuchu wojny. Zaproponował przeanalizowanie i zreformowanie ustawy o wolontariacie oraz wprowadzenie przepisów umożliwiających szybszą współpracę z podmiotami pozarządowymi w sytuacji zagrożenia humanitarnego.
- LGK stała się platformą wymiany doświadczeń i uwag. Niniejsza inicjatywa łączy różne organizacje i różne punkty widzenia, a jednocześnie pozwala szukać wspólnej płaszczyzny i dążyć do podobnych celów. Tym samym, Wojewoda Lubelski podziękował za owocną pracę i zaangażowanie w pomoc uchodźcom z Ukrainy. Podkreślono, że w procesie przekazywania

zadań i obowiązków nowemu Wojewodzie, Lech Sprawka będzie rekomendował kontynuację LGK.

- Zasygnalizowano, że blokada ciężarówek na granicy polsko-ukraińskiej może doprowadzić do pogorszenia stosunków polsko-ukraińskich i może mieć negatywny wpływ na ewentualne napięcia między uchodźcami a społecznością goszczącą.
- Lech Sprawka wyraził wdzięczność i uznanie za współpracę z UNHCR. Wojewoda Lubelski podziękował organizacjom i instytucjom członkowskim oraz wręczył wszystkim uczestnikom drobne upominki świąteczne.

Anne Landouzy Sanders – Zastępczyni Reprezentanta UNHCR na Polskę ds. Operacji

- Anne Landouzy Sanders wyraziła podziw i wdzięczność za przyjęcie wielomilionowej społeczności ukraińskiej w Polsce w bardzo krótkim czasie.
- Poinformowała, że 12 grudnia 2023 r. Prezydent Andrzej Duda wziął udział w spotkaniu wysokiego szczebla w Genewie z okazji 75. rocznicy uchwalenia Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka. Przy tej okazji spotkał się z Wysokim Komisarzem Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców. Dodała, że 13 grudnia odbędzie się Światowe Forum na Rzecz Uchodźców, podczas którego zostanie wręczona Nagroda Nansena. W tym roku nagrodę otrzymali państwo Lena i Władysław Grochowscy, założyciele Fundacji im. Leny Grochowskiej. Oba wydarzenia wskazują, że Polska zajmuje wysoką pozycję w agendzie ONZ. Fundacja Leny Grochowskiej prowadzi Dom Uchodźcy w Lublinie i jest częścią Lubelskiej Grupy Koordynacyjnej.
- Zastępczyni Reprezentanta UNHCR na Polskę zaznaczyła, że UNHCR jest zaangażowany w budowanie długoterminowej i bliskiej współpracy z polskimi partnerami krajowymi.

Marco Procaccini – Dyrektor Biura UNHCR w Lublinie

- Marco Procaccini wyraził uznanie, że większość osiągnięć opisanych przez Wojewodę Lubelskiego wywarła realny pozytywny wpływ na uchodźców w województwie lubelskim i dała innym możliwość uzupełnienia tych działań, wzmacniając reakcję na potrzeby, które w przeciwnym razie pozostałyby niezaspokojone i/lub wymagały dodatkowej opieki, pomocy i ochrony, co zostało docenione przez samych uchodźców.
- Z powyższego jasno wynika, że Lubelska Grupa Koordynacyjna wykazała się niesamowitym zaangażowaniem i poświęceniem w kluczowych sektorach, w tym ochrony, zakwaterowania, edukacji, opieki zdrowotnej. Różna skala, różne źródła finansowania, różne metodologie, różny zasięg geograficzny wszystkich tych działań podejmowanych przez członków LCG zapewniły poziom komplementarności, który rzadko można zaobserwować gdzie indziej w tego rodzaju operacjach.
- Uchodźcy w Lubelskiem w 2024 roku nadal będą wymagać wsparcia, a dzisiejszy dzień jest doskonałą okazją do wspólnej refleksji, wyciągnięcia wniosków i spojrzenia na osiągnięcia 2023 roku, aby zidentyfikować 3 lub 4 kluczowe obszary reakcji, na które chcielibyśmy, aby wysiłki różnych podmiotów, począwszy od państwa i samorządów, organizacji pozarządowych, międzynarodowych organizacji, społeczeństwa obywatelskiego, samych uchodźców były kierowane w nadchodzących miesiącach.

- Do czego się wszyscy zobowiązaliśmy, punktem wyjścia tej dyskusji jest to, co sami uchodźcy zgłaszają jako potrzeby, a w szczególności potrzeby niezaspokojone. Przedstawione na ostatnim spotkaniu wyniki MSNA wskazują, że a) brak wystarczających źródeł dochodu i problemy z dostępem do zatrudnienia były najczęściej wymieniane jako potrzeba (przez 32%), a następnie b) ograniczony dostęp do opieki zdrowotnej (27%) i c) problemy z dostępem do mieszkań (23%).
- Stanowi to wyraźne wezwanie do położenia większego nacisku na integrację społeczno-ekonomiczną (miejsca pracy, dostęp do usług publicznych, takich jak opieka zdrowotna, ale także edukacja, wsparcie psychospołeczne) oraz wyzwania związane z zakwaterowaniem. W związku z tym UNHCR zaleca położenie szczególnego nacisku na działania zapobiegające narażeniu uchodźców zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym na zwiększone ryzyko ochrony oraz podjęcie próby przeciwdziałania temu trendowi poprzez promowanie konkretnych ścieżek wsparcia i integracji. Grupa ludności, która ze względu na charakterystykę Lubelszczyzny jako miejsca tranzytu, ale przede wszystkim miejsca docelowego dla osób niezdolnych do dalszego przemieszczania się, ma bardzo specyficzne potrzeby.
- Aktualności z UNHCR: Brak zmian na granicy pod względem trendów i procedur; Dystrybucja odzieży dotarła już do około 300 uchodźców w ośrodkach poza Lublinem. Zostanie ona zakończona przed Świętami Bożego Narodzenia, a dodatkowa odzież zostanie przekazana do PCK w celu dystrybucji za pośrednictwem ich oddziałów wśród uchodźców i Polaków w potrzebie; 6 szkół otrzymuje wsparcie na organizację projektów integracyjnych w ramach konkursu organizowanego przez UNHCR i Kuratorium Oświaty na poziomie regionalnym; Program pomocy gotówkowej skierowany do osób zakwaterowanych w ośrodkach prowadzonych przez Urząd ds. Cudzoziemców w celu zakwaterowania osób ubiegających się o nadanie statusu uchodźcy i innych osób oczekujących na decyzję w Białej Podlaskiej, Horbowie, Łukowie i Bezwoli została zakończona z ponad 260 zapisanymi osobami. W rzeczywistości oznacza to koniec rejestracji w ramach programu pomocy gotówkowej, o czym wszyscy zostali poinformowani na poprzednim spotkaniu LCG.

Wyzwania związane z planowaniem i implementacją działań pomocowych dla uchodźców w 2024 roku – dyskusja

Cezary Szczurowski - Fundacja Jana Zamoyskiego

- Zdaniem przedstawiciela Fundacji Jana Zamoyskiego najważniejszym wyzwaniem jest aktywizacja zawodowa uchodźców. Zachęcał do integracji społeczno-zawodowej w polskim systemie gospodarczym poprzez kursy zawodowe i staże. Zwrócił również uwagę na potrzebę prowadzenia zajęć z języka polskiego oraz organizacji wydarzeń integrujących społeczność polską i ukraińską.

Monika Zaborek - Turewicz - Urząd Miasta Chełm

- Dobra znajomość języka polskiego to klucz do rynku pracy, który pozwala na znalezienie pracy zgodnej z posiadanymi kwalifikacjami.

- Kursy zawodowe powinny odbywać się krok po kroku, począwszy od uczestnictwa w zajęciach z języka polskiego, spotkania z doradcą zawodowym, a skończywszy na znalezieniu oferty pracy. W Chełmie działa Centrum Integracji Społecznej (CIS), które pomaga nowoprzybyłym tymczasowo przystosować się do życia w nowych warunkach. Centrum oferuje wsparcie psychologiczne, doradztwo zawodowe oraz zapewnia pomoc w znalezieniu pracy.
- Monika Zaborek - Turewicz dodała, że 70% uchodźców jest zarejestrowanych w Urzędzie Pracy w Chełmie.

Jarosława Szewczuk – Danish Refugee Council

- Przedstawicielka DRC poddała pod refleksję definicję integracji, która ma znacznie szersze znaczenie niż tylko znajomość języka i praca. Zauważyła, że procesy integracyjne obejmują również budowanie bezpiecznej przestrzeni nie tylko dla uchodźców, ale także dla cudzoziemców mieszkających w Polsce. Aby integracja była skuteczna, konieczne byłoby wprowadzenie polityki integracyjnej w miastach, tak aby proces nabywania kompetencji międzykulturowych pojawił się w polskich szkołach, urzędach, mediach czy instytucjach prywatnych. Stwierdziła, że polskie miasta przechodzą proces internacjonalizacji, który będzie się rozwijał w najbliższych latach.
- Zwróciła również uwagę na wrażliwość językową w odniesieniu do uchodźców. Dobór odpowiedniego słownictwa, opartego na szacunku i wzajemnym zrozumieniu, jest jednym z elementów budowania bezpiecznej przestrzeni dla uchodźców. Podmioty administracji publicznej, takie jak szkoły, agencje państwowe, instytucje medialne, a także podmioty prywatne powinny być zobowiązane do dbania o wrażliwość językową.
- Podkreśliła, że głównym zadaniem pracownika humanitarnego jest pomoc osobom bezbronnym, które znajdują się na marginesie społeczeństwa, a ich głos usunął się w cień. Dotyczy to przede wszystkim uchodźców, którzy po traumatycznych przeżyciach nie są w stanie mówić o swoich potrzebach.

Filip Bujnowski - Save the Children

- Przedstawiciel Save the Children zwrócił uwagę na potrzebę pomocy psychologicznej i wsparcia w znalezieniu mieszkania. Samodzielność promuje wyjście do społeczeństwa i integrację z mieszkańcami.

Lidia Kokszarowa - Polish Red Cross Lublin Regional Branch

- Według przedstawicielki Polskiego Czerwonego Krzyża jednym z najważniejszych elementów jest zapewnienie uchodźcom kursów zawodowych, które pomogą im odnaleźć się na rynku pracy w Polsce. Dodała, że dobrze byłoby zapewnić wsparcie językowe podczas wizyt u polskich lekarzy i zasugerowała obecność asystentów/tłumaczy, którzy tłumaczyliby Ukraińcom skomplikowane terminy medyczne.

Marta Rak - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej (ROPS)

- Regionalny Ośrodek Pomocy Społecznej (ROPS) ma swoją siedzibę w Lublinie, ale posiada również oddziały w Zamościu i Chełmie.

- Przedstawicielka ROPS przedstawiła koncepcję tworzenia Centrów Integracji Cudzoziemców, które mają powstać. Celem tych centrów będzie integracja społeczna cudzoziemców. W programie znajdą się szkolenia zawodowe i branżowe, kursy adaptacyjne dla cudzoziemców oraz szkolenia dla przyszłych asystentów międzykulturowych. Rekrutacja na szkolenia dla asystentów rozpocznie się w styczniu 2024 roku, a otwarcie ośrodka planowane jest na kwiecień/maj 2024 roku. Szczegóły działalności ROPS zostaną przedstawione podczas kolejnych spotkań grupy koordynacyjnej.

Renata Rojek - Department of Social Policy LUW

- Integracja jest procesem dwustronnym, zarówno po stronie uchodźców, jak i społeczeństwa przyjmującego. Uchodźcy często nie są pewni swojej przyszłości i długości pobytu w Polsce, więc nie angażują się w wydarzenia integracyjne. LUW zaobserwował, że pomimo początkowego zainteresowania lekcjami języka polskiego, uchodźcy nie uczęszczają na zajęcia, ponieważ nie wiedzą, na ile będą one dla nich przydatne w przyszłości. Ze strony społeczeństwa przyjmującego należy stworzyć przestrzeń integracyjną, w której uchodźcy będą czuli się bezpiecznie. Kampanie społeczne czy spotkania integracyjne między Polakami i cudzoziemcami mogłyby naprawdę pomóc w budowaniu otwartości i wzajemnego zaufania.

Aktualności z sektora ochrony

Felicia Byrne - UNHCR

- UNHCR przedstawił wyniki Wspólnej Analizy Ochrony (Joint Protection Analysis), która jest dostępna w języku angielskim, polskim i ukraińskim. Dokumenty przedstawiają szereg zaleceń w obszarach związanych ze statusem i dokumentacją, MHPSS, PSEA, ochroną dzieci, społecznością romską, rynkiem pracy, zapobieganiem handlowi ludźmi.

  (Prezentacja i pełny raport w trzech językach w załączeniu)

Analiza i rekomendacje dla samorządów, organizacji pozarządowych i innych podmiotów związane ze zbiorowym zakwaterowaniem uchodźców z Ukrainy w województwie lubelskim

Kamil Raczyński - UNHCR

- Projekt dokumentu został przesłany do wglądu wszystkim partnerom uczestniczącym w spotkaniu LGK. Dokument opiera się na dyskusjach przeprowadzonych podczas spotkań LGK we wrześniu i październiku 2023 roku. Analiza i zalecenia mogą być wykorzystane jako narzędzie rzecznictwa przez członków LGK.
- Uzgodniono, że termin przesyłania ostatecznych uwag lub sugestii do projektu dokumentu zostaje przedłużony do 19 grudnia.

Działania Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w zakresie utworzenia miejsca tymczasowego pobytu dla uchodźców, w szczególności obywateli Ukrainy

Marta Rak - Departament Regionalnej Polityki Społecznej (ROPS)

- Przedstawicielka ROPS przedstawiła prezentację na temat nowo powstałego tymczasowego ośrodka zakwaterowania dla uchodźców w Zamościu przy ul. Zagłoby 8.
- Koszt remontu budynku wyniósł 6 mln zł, z czego 99% pochodziło ze środków Unii Europejskiej, a 1% z Urzędu Marszałkowskiego.

- Wyremontowano 10 mieszkań dla 40 osób. W chwili obecnej zawartych jest 7 umów najmu. Mieszkania wynajmują samotne matki z dziećmi oraz jedna rodzina z dzieckiem z niepełnosprawnością. Nadal istnieje możliwość wpisania się na listę chętnych do wynajmu mieszkań tymczasowych.
- Ponieważ jest to projekt finansowany przez UE, ośrodek będzie służył uchodźcom przez najbliższe pięć lat. Po tym czasie ośrodek może zostać udostępniony szerszej społeczności. Jednak jego celem będzie zakwaterowanie głównie samotnych matek, osób niepełnosprawnych lub osób starszych.
- Wynajem mieszkań jest bezpłatny. ROPS poszukuje możliwości dalszego dotowania działalności ośrodka.
- W ośrodku planowane jest świadczenie szeregu usług dla uchodźców. Ośrodek posiada również biura, które mogą być wykorzystywane do pomocy psychologicznej lub prawnej. Obecnie ROPS poszukuje specjalistów, którzy mogliby świadczyć tam swoje usługi.

(Prezentacja w załączeniu)

Podsumowanie i zakończenie

- Spotkanie podsumował Wicewojewoda Lubelski Bolesław Gzik. W swoim podsumowaniu odniósł się do wartości grupy koordynacyjnej w zarządzaniu kryzysem związanym z napływem uchodźców. Wyraził nadzieję na kontynuację działań grupy pomimo zbliżającej się zmiany władzy po wyborach parlamentarnych w 2023 roku. Przemówienie zakończyło się wręczeniem oprawionego certyfikatu uznania dla UNHCR.
- Kolejne spotkanie grupy, z udziałem nowego Wojewody Lubelskiego, planowane jest na styczeń 2023.

Uczestnicy/czki

Imię i nazwisko	Organizacja / Instytucja
Lech Sprawka	Lubelski urząd Wojewódzki w Lublinie
Bolesław Gzik	Lubelski urząd Wojewódzki w Lublinie
Agata Grula	Lubelski urząd Wojewódzki w Lublinie
Mariusz Kidaj	Lubelski urząd Wojewódzki w Lublinie
Renata Rojek	Lubelski urząd Wojewódzki w Lublinie
Beata Chodorowska	Lubelski urząd Wojewódzki w Lublinie
Marco Procaccini	UNHCR
Kamil Raczyński	UNHCR

Felicia Byrne	UNHCR
Paulina Brożyniak	UNHCR
Monika Zaborek - Turewicz	Urząd Miasta Chełm
Julia Hek	IOM
Tomasz Sieniow	Instytut na Rzecz Państwa Prawa
Olena Hryb	Instytut na Rzecz Państwa Prawa
Ihor Moskalyk	Eleon Pomocne Dłonie dla Ukrainy
Jarosława Szewczuk	Danish Refugee Council
Lidia Kokszarowa	Lubelski Oddział Okręgowy Polskiego Czerwonego Krzyża
Cezary Szczurowski	Fundacja im. Jana Zamojskiego
Jacek Jęczmionka	Caritas Archidiecezji Lubelskiej
Aneta Serafin	Centrum Wolontariatu w Lublinie
Anna Mielnicka	Stowarzyszenie dla Ziemi
Anna Bylicka	Bractwo Miłosierdzia im. św. Brata Alberta w Lublinie
Marta Rak	ROPS
Filip Bujnowski	Save The Children
Yeuhen Duzhiy	Konsulat Generalny Ukrainy w Lublinie